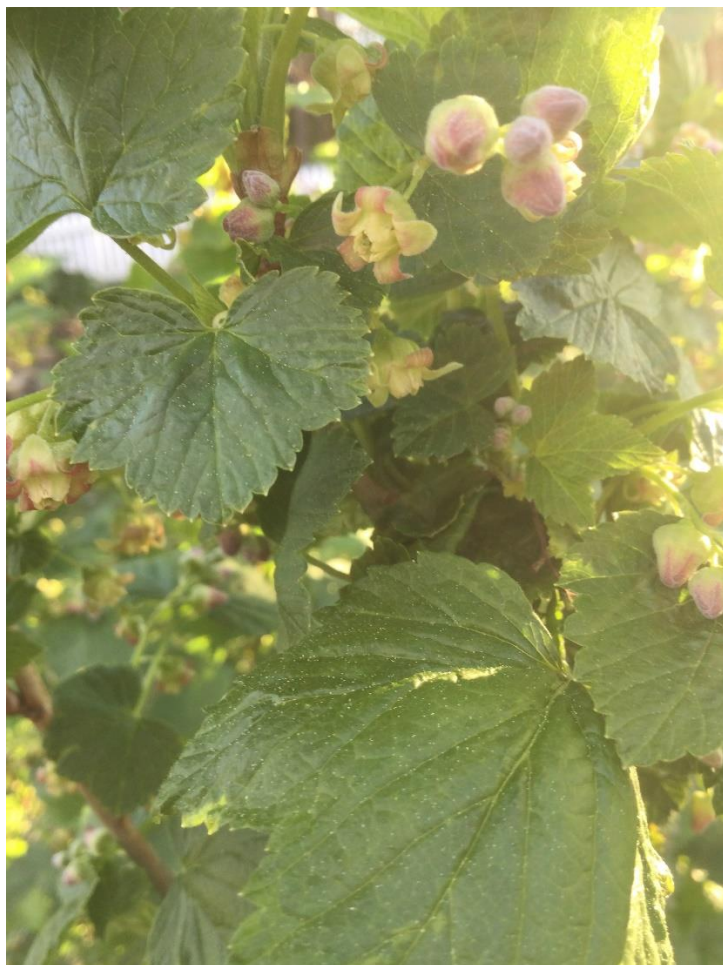

Utvikling og aktuelle tiltak

Det har tatt noe tid å komme inn i blomstringsmodus i ribesfeltene mange steder, men pr. uke 21 i Sørøst-Norge er blomstringen i gang i lavlandet i alle ribesartene, men seinst i solbær. Flere steder har hatt frostnettersiste uke, men vi håper dette ikke har hatt betydning for blomsteranleggene da det ikke var snakk om særlig under null grader av det vi har fått rapportert. Mange steder har fått nedbør i Sørøst-Norge siste døgnet også og dette gjør godt for plantene som nå er i god vekst.

Nå som blomstringen er i gang mange steder vil det fremover være mindre aktuelt med soppsprøytinger mot både mjøldogg og bladflekk/bladfallsopper, i alle ribesartene, da vi må unngå bruk av svovel og kobber i blomstringen. Vurder imidlertid solbærgallmiddsanering med svovel rett etter blomstring dersom en har knopper som er angrepet. Slik sprøyting er aktuell nå som temperaturen stiger og gallmidden begynner å vandre ut av knoppene. Ugrasveksten er kommet godt i gang og her må en være på hugget for å stagge den verste veksten som truer ribesplantene. Mye løvetann står nå irriterende gul rundt omkring, men løvetann er ei den verste fiende!

Begynnende blomstring i solbærsorten Ben Tron 24. Mai i Ringsaker i Innlandet. Da kan en ikke lenger sprøyte med Nordox mot bladflekk og bladfallsopp. Foto: Jørn Haslestad.

Arbeid i felt

Flerårig ugras bør fjernes så raskt de kommer i vekst; best å ta ugraset før det vokser til. Mypexdekke må kostes for jordsøl og rusk og rask, ellers vil det snart etablere seg ugras på dekket. Skade på stolper og støttesystem rettes opp.

Gjødsel spres så snart det er kjørbart i feltene.

Solbærfelt må sjekkes for solbærgallmidd. Bekjempelse av mjøldogg må starte opp så snart det er noe grønt i knoppene (utsatte sorter).

Gjødsling

Gjødsling i henhold til gjødselplan. Husdyrgjødsel kan spres langs raden, eller godkjent gjødsel som Marihøne Pluss 8 - 4 - 5 eller Grønn 8K kan benyttes. På Mypexdekke (i åpninger i duken) må gjødsla legges ut før nedbør for at den skal løse seg og bli tilgjengelig for plantene. Det må ikke legges gjødsel konsentrert i plantehullet. Legges gjødsla i plantehullet, må det brukes små mengder og det må være mulighet til å spre gjødsla under duken (håndspredning på små arealer). Også i økologisk dyrking må det lages en gjødselplan før vekstsesongen som tilsier hva behovet i de ulike vekstene er.

Foto over viser samme solbærbusk av Ben Tron etter tilførsel av en blanding av kompost og husdyrgjødsel nå i mai 2023 (bilde til venstre) og samme busk i april før gjødsling (bilde til høyre). Gjødsla er ganske omdannet og har samtidig holdt ugraset i sjakk inntil busken i flere år. Kompostblandingen sørger for både næringstilførsel, dekke mot ugrasoppslag og redusert fordamping av råme fra jorda. Solbær og rips tåler godt å få dekket til de nederste delene av greinene av kompost/halm eller flisblandet talle (storfe og sau). Foto: Jørn Haslestad.

Norsk Landbruksrådgiving driver også sortsprøving av ribessorter. Her er en interessant sort som heter Mortti (finsk) som nå dyrkes i et økologisk felt i Innlandet. Vi vil blant annet undersøke om sorten er sterk mot de viktigste sjukdommene i solbær, i tillegg til avlingsnivå sammenlignet med Ben Tron, som er referansesort. Foto: Jørn Haslestad.

Blomstringen er i gang i stikkelsbærsorten Mucurines den 19. Mai i Innlandet. Pollinatorene er på plass da det enda er lite blomstrende vekster å velge mellom. Foto. Jørn Haslestad.

Plantevern

Ugras

Ugras er en viktig skadegjører i økologisk ribes. Da en ikke kan nytte kjemiske plantevernmidler mot ugras må en tyne ugraset mekanisk eller ved bruk av et jorddekke. Dette kan gjøres ved enten å bruke et jorddekke som mypexduk, nedbrytbar plast, vanlig plast eller et helorganisk dekke av kompost eller blanding av kompost og husdyrgjødsel. Nå i starten av sesongen vil ugraset være i kraftig vekst og vi må prioritere å tyne dette så vi ikke kommer på hæla i ugraskampen ut over sommeren. Før ugraset kommer særlig over 10 cm høyde kan punktbekjempelse med varmt vann også være et alternativ. Vannet bør være rundt kokepunktet for å ha god effekt på brennnesle, løvetann og soleie. I mindre bærhager kan dette være et alternativ dersom lusing ikke ører fram. I prosjektet Solutions blir varmtvann brukt i bekjempelse av ugras og jordbærutløpere langs rader, i tillegg til nedsviing av potetris.

Sjøl på mypexduk kan ugraset være plagsomt. Her har en flerårig art som heter ryllik kommet i god vekst og bør lukes før den får for godt rotfeste. Denne sprer seg med rotstengel og kan danne ei tett matte. Foto: Jørn Haslestad.

Brennnesle vokser fram svært tidlig og kan være en alvorlig trussel for ribesplantene. Den er nitrogenelskende og trives på næringsrik jord med høyt moldinnhold. Brennnesle kan imidlertid tynes en del ved å slå den ned jevnlig. Den sprer seg med rotstengler.

Også langs plastraden er det god vekst i ugraset nå. Her har en blanding av løvetann, kløver, ryllik og grasarter kommet godt i gang og vil snart krype inn over mypexduken hvis en ikke er nøye med å pusse ugrasveksten ned med egnet klippeutstyr. Still klippepanna så langt ned som mulig uten å skade plastduken for å tyne vegetering langs duken.

Solbærestiklinger stukket i en tett plastduk for å utvikles til barrotsplanter som nå i høst kan graves opp og plantes om i produksjonsfelt. Plastduken gir mulighet til å danne ei god rot uten forstyrrelse av ugras. I tillegg er vanntapet lavt her. Foto: Jørn Haslestad.

Bildet viser ei solbærplante som i våres ble skåret ned og som nå er i ferd med å danne nye skudd. I tillegg er det lagt på noe husdyrtalle som både gir næring og skjerner mot ugras i en kritisk fase før nye greiner konkurrerer bedre med ugraset. Foto. Jørn Haslestad.

Mjøldogg

Tidlig forebyggende sprøyting med Thiovit (4-600 gram pr dekar), gjentas med 10-14 dagers mellomrom. Temperaturen bør være over 12 grader. Det er fare for sviskade av Thiovit i noen sorter. I motsetning til andre soppsjukdommer angriper mjøldogg mest i varmt og tørt vær.

Utsatte sorter: Rips: Junifere og Haronia.

Stikkelsbær: Tatjana, Xenia m.fl. Solbær: Ben Nevis.

Sorter som ikke er spesielt utsatt for mjøldogg kan få angrep dersom de står nær mjøldoggsvake sorter. Ved stort smittepress i feltet, må mjøldoggbekjempelsen følges nøye opp da dette kan sette hele planteveksten i fare og avlingen går tapt..

*Foto viser mjøldogg på blad av ripssorten Haronia.
Foto: Jørn Haslestad.*

Bladfall- og bladfleksopp

Til venstre: Bærbuskbladfallsopp, til høyre bærbuskbladfleksopp i solbær. Foto: Sigrid Mogan.

Bekjempelse fra blomsterstand synlig/ drueklase (stadium D). Sprøyting med Nordox (50-100 g pr daa) i forkant av nedbør da Nordox kun har forebyggende effekt mot sjukdommen. Avhengig av smittepress i feltet og nedbør er det aktuelt med 2-4 sprøytinger før og rundt blomstring med 7-10 dagers mellomrom avhengig av veksthastighet og smitteforhold (fuktighetsforhold). I henhold til etikett kan Nordox brukes før blomstring, etter blomstring med større væskemengde. Svake doser, 50 g eller mindre pr daa, har god virkning. Alle ribesartene kan angripes av bladfall- og bladfleksopp, men det er stor forskjell mellom sortene hvor mottakelige de er.

Solbærgallmidd

Sjekk solbærfeltene for solbærgallmidd hvis det ikke allerede er gjort. Knoppene svulmer opp til ertestørrelse. Inne i knoppene lever tusener av små midder. Rundt blomstring går middene ut av knoppene og oppsøker neste års knopper. Etter blomstring tørker knoppene inn og faller av. Solbærgallmidd kan ha med seg nesletoppvirus som kan gi sterile blomster. Avlinga blir sterkt redusert av solbærgallmidd siden det ikke blir bær i angrepne knopper. Fjern og brenn angrepne greiner eller planter. Ved sterke angrep må feltet slås ned. Bekjempelse med Thiovit Jet 2 ganger før og 1 gang rett etter blomstring dersom en har planter med slike symptom i feltet. Det må være varmt i været og vekstutviklingen må ha kommet godt i gang før sprøyting er aktuelt. Undersøk med rådgiver for råd om behandling ved mistanke om solbærgallmidd.

Knopper med solbærgallmidd er oppsvulmet og er godt synlige da de ikke vil bryte og åpne seg når friske knopper bryter om våren. Foto: Jørn Haslestad.

Andre skadedyr

Nå som temperaturene stiger melder det seg på flere typer skadedyr som kan ødelegge avlinger i ribesfelt. Spesielt må nevnes larver av bladveps som kan sanuspise ribesbuskene på kort tid. I økologisk ribes har vi ikke noe aktuelt bekjempelsesmiddel i blomstringstiden men før eller etter blomstring har en mulighet til å sprøyte med et naturlig pyretrum i blanding med rapsolje (Raptol). Dette er svært giftig for både skade- og nyttedyr og bør kun brukes i nødstilfelle ved større angrep. Noen dager med høye temperaturer kan være forhold som legger til rette for stor egglegging med påfølgende store angrep av bladvepslarver. En bør derfor følge ekstra godt med i varme perioder.

Ulike bladvepsarter kan fort gjøre mye skade på ribesplanter. De voksne bladvepsene legger egg på bladundersiden og når egg klekker til larver tar disse til å spise opp blader og blomsteranlegg. Mange hundre larver på ei plante snauspiser en busk på 2-3 dager. Foto: Jørn Haslestad.

Med stigende temperaturer vil også forekomst av lus gjøre seg gjeldende. Rips er spesielt utsatt og slike symptomer vil synes når lusa er i gang på bladundersiden. Å fjerne angrepne skudd og blad kan være viktig å gjøre ved et begrenset angrep, før en vurderer sprøyting med Raptol(etter blomstring). Foto: Jørn Haslestad